

Talþjálfun fyrir börn með einhverfu

er hún eitthvað öðruvísi?

Eva Engilr áð Thoroddsen

Talmeinafræðingur

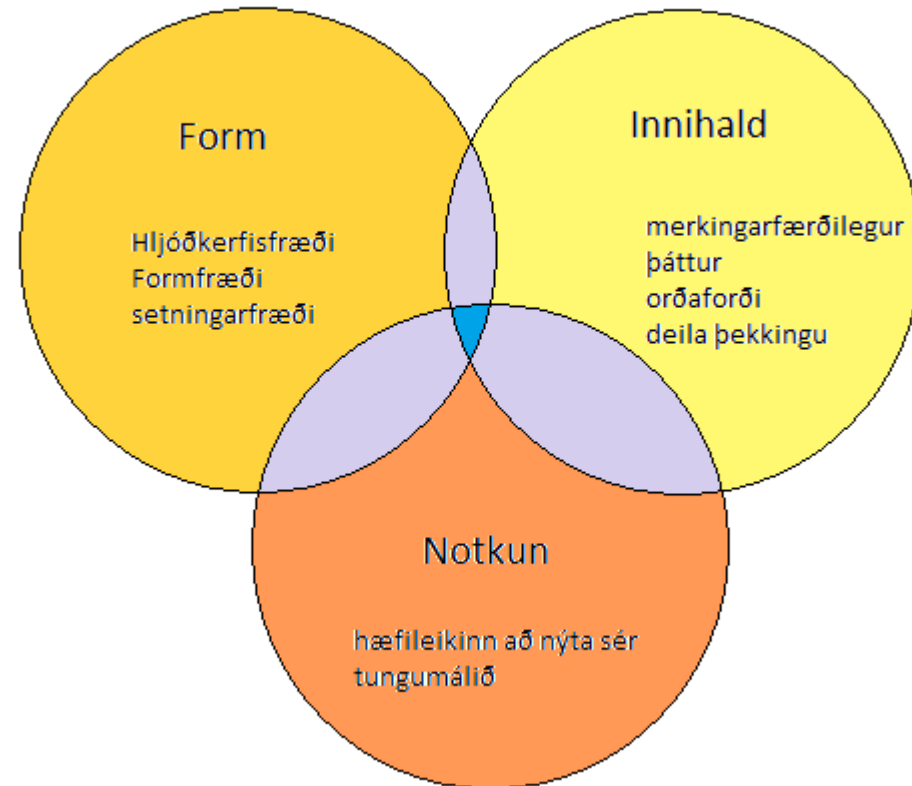

Bakgrunnur

- BA í táknumálsfræði, uppeldis-og menntunarfræði sem aukagrein
- Leikskólinn Sólborg
- MSc í talmeinafræði
- Kandídatsstaða á Heyrnar- og talmeinastöð Íslands
- Talsetrið

Þrjú form tungumálsins

- Bloom og Lahey (1978)
- Innihald máls (content)
- Form (form)
- Notkun (use)

(Bloom og Lahey, 1978; Paul og Norbury, 2012)

Tungumálið og einhverfa

- Seinkun í máli
- 75% barna á einhverfurófinu eiga erfitt með mál
- Tal eða ekki tal (non-verbal - fluent)

(Bogdashina, 2004; Volkens, 2017)

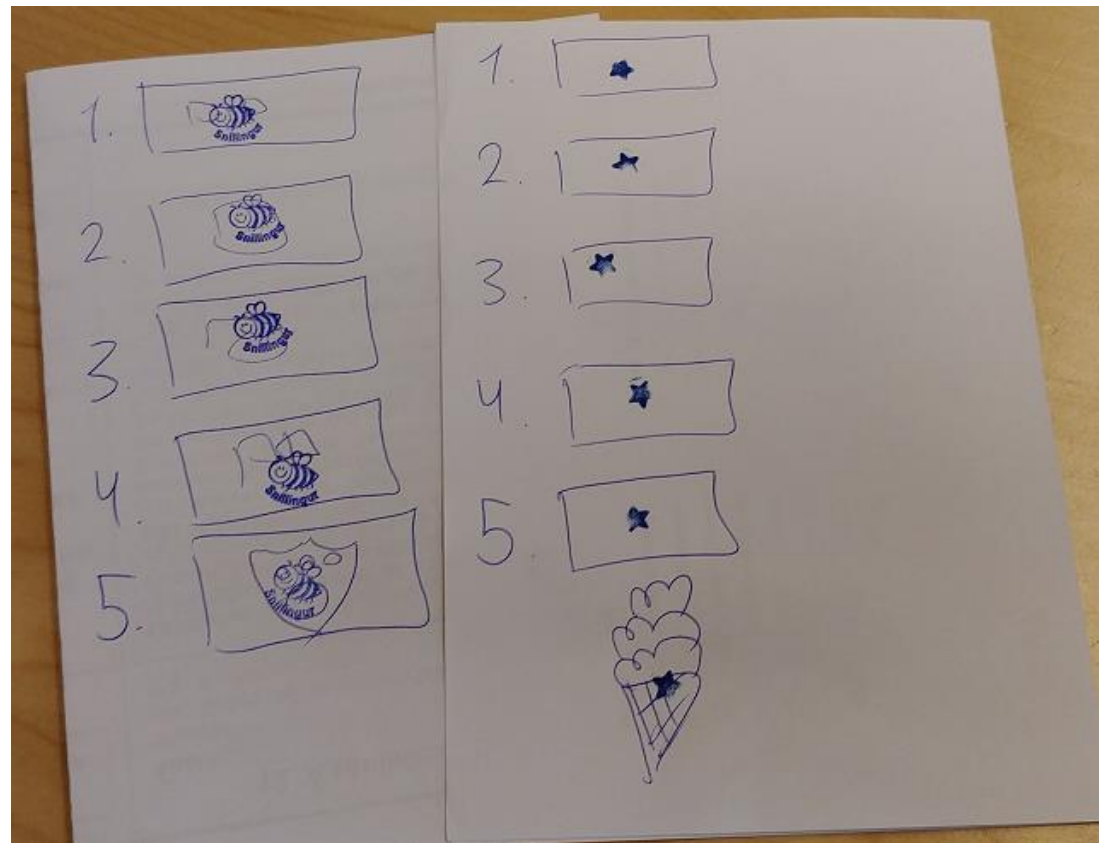
Einkenni í tali/máli barna á einhverfurófinu

- Seinkun í máli eða ekki með neitt raddmál.
- Nota málið ekki sem samskiptatæki í samskiptum við aðra.
- Erfitt með að hlusta á aðra og vilja bara tala um eitthvað sem snýr að þeirra áhugasviði.
- Sérstök beyting á málinu (echolalia, bókstafleg o.fl.).
- Skortur á notkun og skilningi á látbragði, svipbrigðum og öðru sem tengist notkun tungumála.
- Erfitt með að taka þátt í þykjustu- eða ímyndunarleikjum.
- Viðbrögð ýkt eða engin við áreiti eða samskiptum frá öðrum.

(Bogdashina, 2004)

Talþjálfun

- Væntingar foreldra
 - Of háar?
 - Bæta samskipti
- Lengri tími
 - Yfirfærslan
- Þráhyggjur

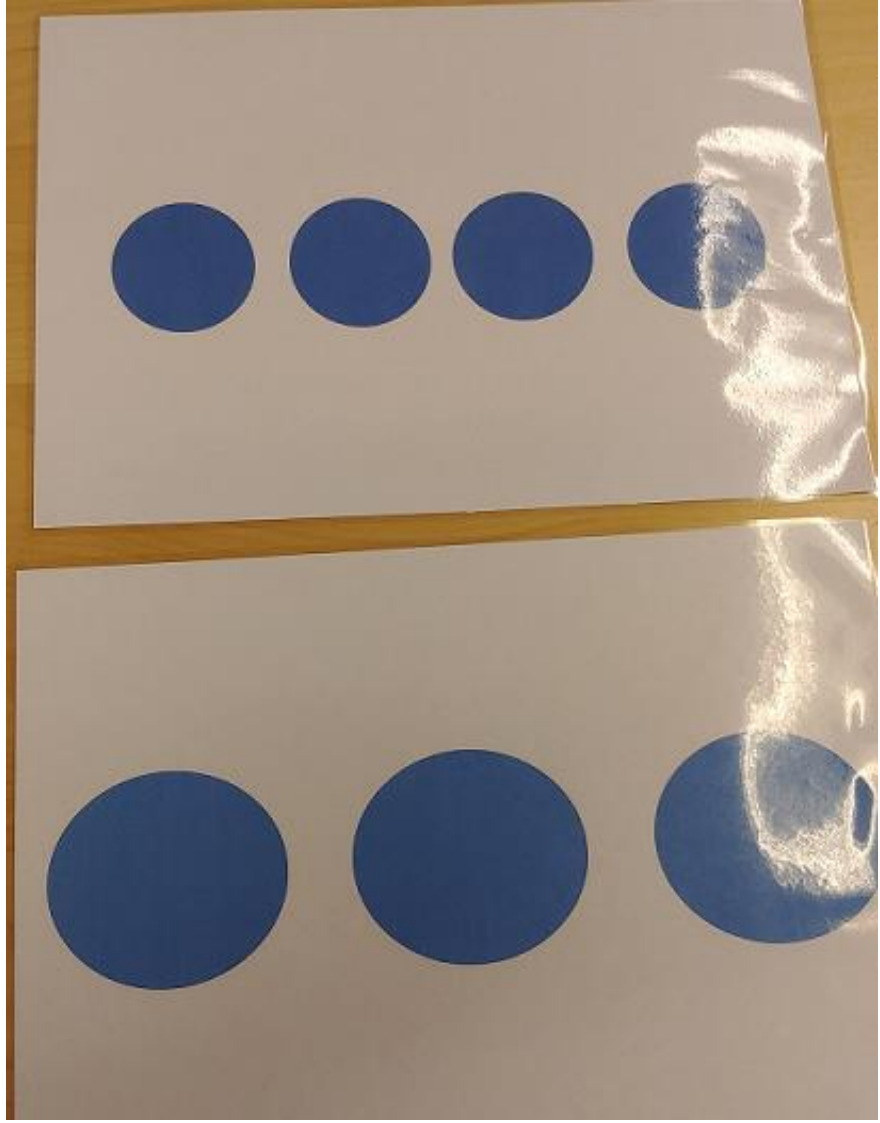

Dæmi úr þjálfun

Margeir 3 ára – grunur um einhverfu.

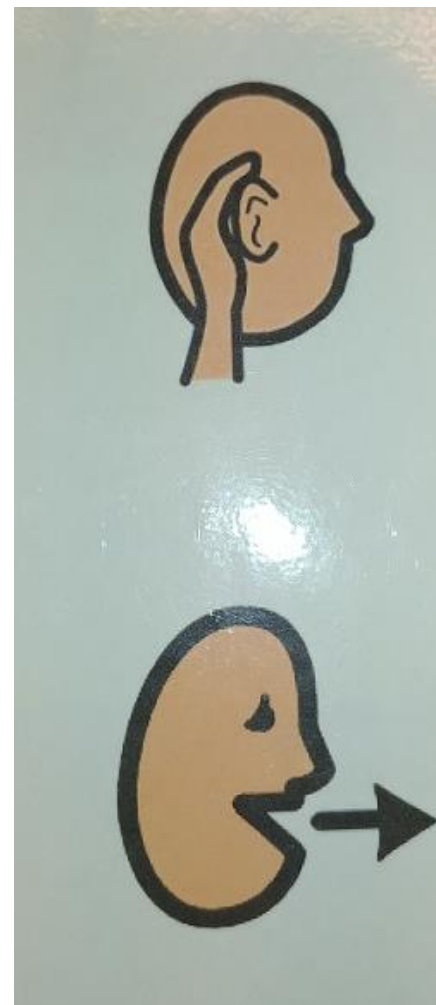
- Áætlun að – bæta samskipti, orðaforða og fara eftir fyrirmælum
- Samskipti
 - Æfa já (ég hef aldrei æft nei, kemur að sjálfu sér)
 - Æfa eftirhermu
- Orðaforði
 - Orð
 - Stuttar setningar
- Fara eftir fyrirmælum

Dæmi úr þjálfun

- Anton 5 ára – einhverfa – skilningur slakari en tjáning. Talar mikið um það sem hann vill en hlustar ekki.
 - Sjónræn fyrirmæli
 - Vinna með spurningarfornöfn
 - Minnka eftirhermu

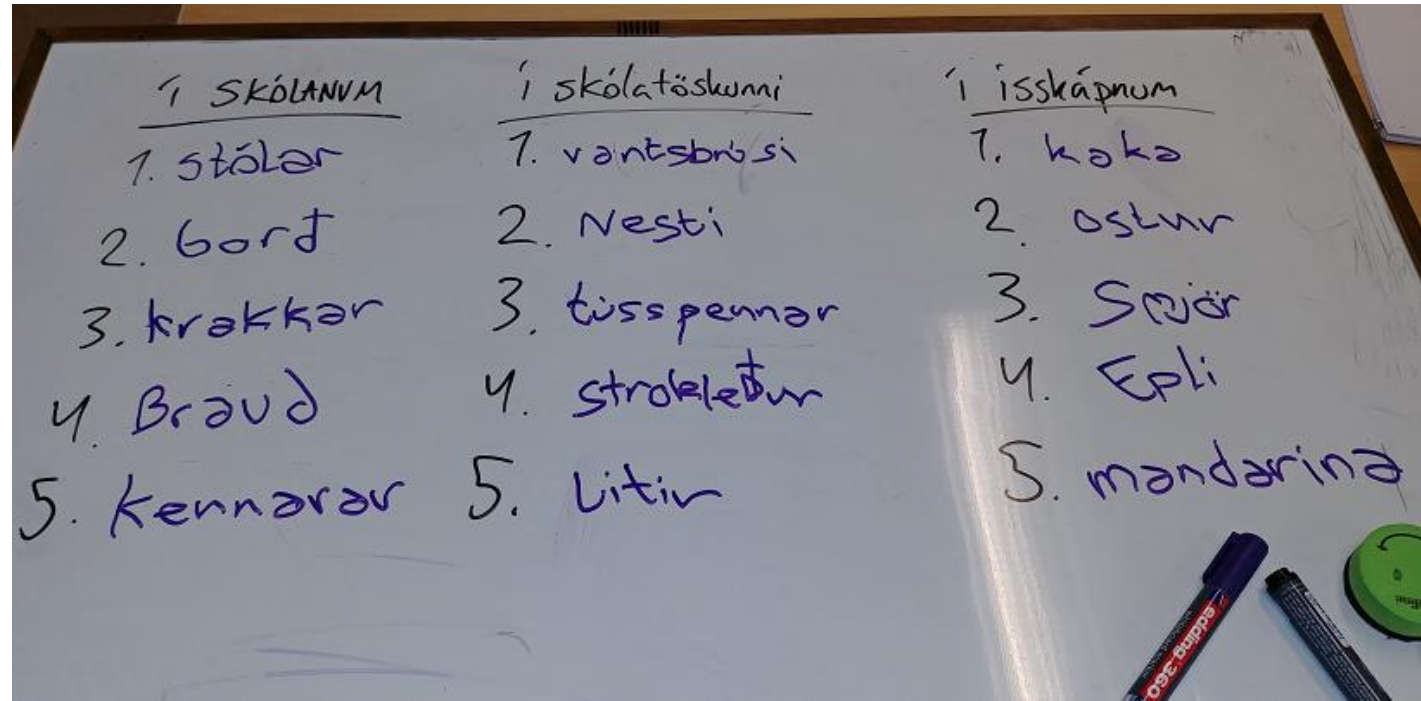

Dæmi úr þjálfun

- Skúli 7 ára – einhverfa - Læs, erfitt með augnsamband og notar mál ekki endilega sem samskiptatæki.

- Nefnihraði
- Alias
- Spila

Dæmi úr þjálfun

- Gunnar – 5 ára – einhverfur – sat ekki í verkefnavinnu og gaf ekki augnsamband.
- Væntingar foreldra að hann myndi tjá sig meira með orðum.
 - Verkefnavinna á gólfi eða á bak við skáp.
 - Yfirfærsla heima.
- Gísli – 14 ára – einhverfa (asperger) – bókstaflegur og enskan sterkari en íslenskan
 - Orðaforði
 - Skammstafanir
 - Frásögn

Eitt púsl í púsluspili

- Teymisvinna er mikilvæg
 - Lærum af hvert öðru
 - Fagaðilar hittast og hafa mismunandi nálganir og sýn
- Talmeinafræðistéttin að stækka
 - Fleiri talmeinafræðingar á ákveðnum stofnunum eða stöðum
 - Leikskólum
 - Skólum
 - Greiningar- og ráðgjafastöð ríkisins
 - Þjónustumiðstöðvar
 - O.fl.
- Sjálfstætt starfandi talmeinafræðingar á stofu
 - Bið um það bil ár
 - Byrja að skrá barn á biðlista
 - Beiðni um talþjálfun þegar komið er að barninu

Takk fyrir

Heimildir

- Bloom, L., & Lahey, M. (1978). Language development and language disorders.
- Bogdashina, O. (2004). *Communication issues in autism and Asperger syndrome: Do we speak the same language?*. Jessica Kingsley Publishers.
- Paul, R., & Norbury, C. (2012). *Language Disorders from Infancy Through Adolescence-E-Book: Listening, Speaking, Reading, Writing, and Communicating*. Elsevier Health Sciences.
- Prelock, P. A., & McCauley, R. J. (Eds.). (2012). *Treatment of autism spectrum disorders: Evidence-based intervention strategies for communication and social interactions*. Paul H. Brookes Publishing Company.
- Volkens, N. (2017). Untangling the Language Challenges of Autism: Delayed talking alone is not considered a risk factor for autism. So what accounts for high rates of language impairment in the disorder?. *The ASHA Leader*, 22(4), 54-59.